Tárgyalás — magánügyben

A FIÚ — nevezzük csak ezután Fiúnak! — konok és cinikus. Az anya — megtört, kétségbeesett. Ózszeméből patakokban hullik a könny, a fiát féltő anya reszketése átérzik patyolattiszta kartonruháján. Egymás mellett ülnek. *A harmincéves Fiú, és az őt még most is dajkáló Édesanya.* S a fiú kuncog, jópofáskodik, mutatja, hogy ő a társadalom fölött áll, tesz, amit akar. Vele szemben mindenki tehetetlen. Ő részeges, igenis részeges! Na és? Ki mer ebbe beleavatkozni? És milyen jogcímen? Ő keresi az ezernégyszáz forintot, amit eliszik. Mind egy fillérig. S ő is issza el. *Mind, az utolsó vasig!* Mert ő egy ilyen Fiú!

Az anya zokog. Eláll az ember szívverése annak a kegyetlenségnek a hallatán, amit a fiáról mesél el, fel-felszakadozott, kétségbeesett rimánkodással: *Igen nagyon kérem szépen magukat, mentsék meg a fiamat!"*

Nem magát menti, nem a maga nyomorúságán kesereg. Az emberség elemi követelményeiről megfeledkezett fiát, az apa nélkül felnőtt nagy-rossz fiát húzná vissza a szívére, hogy átölelhesse még egyszer, mint amikor még jó volt, szófogadó, hízelkedő kis gögicsélő pöttömke.

Nincs egyedül az édesanya. *Tanácselnök, párttitkár, a szövetkezet elnöke, a különböző társadalmi szervezetek küldöttei és üzemének két vezetője ült össze,* hogy együttes erővel — ha kell, akarata ellenére — visszarántsák ezt a rossz — kamaszos meggondolatlanságnál is megátalkodottabb gyereket. Rettenetesen nehéz vele még beszélni is, pedig most nagyjából józan.

— **MINEK HÍVTAK** engem ide? — tör ki a kérdések súlya alatt, mert így véli elhárítani a felelősségét. — Nekem dolgozni kell. A munkásokat azért fizeti a népi demokrácia, hogy dolgozzanak neki.

A tárgyalás során kiderül, hogy otthon durva, szemtelenül erőszakos, fenyegetően követelődzik. Két heti fizetését egy hét alatt elissza, s anyját dolgoztatja maga helyett, hogy enni adjon, hogy ruhát vegyen neki, a csél-csapnak, aki tíz fillérrel sem segíti a termelőszövetkezetben dolgozó öregasszonyt. Elszedi tőle erőszakkal, amit az keservesen összekuporgat éven által. *Megkapáltatja vele a szőlőt s aztán elveszi a pincekulcsot.* Be sem engedi az új munkák megkezdéséig a pincébe, ahol holtrészegre szokta inni magát a — gazda!

— Nem bírom tovább, higgyék el, azért fordultam magukhoz. Mindenemből kiforgatott már, nincs miből adjak tovább. Ő meg nem érti, nem hagy nyugton egy percre sem. Félek tőle!

— Ruhát adjon, meg cipőt, ne folyton azt hánytorgassa, ami nincs, vagy nem volt. Nősülés előtt állok, tudhatja! Se ruhám, se cipőm!

Elképesztő! *Forr az emberben a düh, s a szégyenkezés.* Társait otthagyja, egyre gyakoribb az igazolatlan mulasztása.

— Adjanak több fizetést, majd akkor kevesebbet mulasztok. Mit gondolnak, miből élek? A levegőből? Munkásember vagyok én! Hol vegyem az erőm a munkára, ha maguk csak a hízelkedőiket fizetik?

S hiába a szép szó, az érvek. Nem és nem! Ő uralja a helyzetet, mert *embertelenül szemtelen, hihetetlenül cinikus, elképesztően goromba.* Csak a keményebb szavakra retten meg, de csak egy pillanatra; hogy még jobban ámuljunk „visszavágásain."

— Nem gondolod, hogy munkatársaidat teszed ki veszélynek? Tudod, hogy milyen veszélyes üzemrészben dolgozol. Ha igazolatlanul mulasztasz, társaidnak kell a te feladatodat is ellátni. Hogyan lássák el, mikor mindenkinek a saját feladatát ellátni is emberség, teljes figyelem kell! *Az ő életükkel is játszol,* és még te akarsz fizetésemelést?

— Maguk csinálják a cirkuszt, vagy én? Ki nem engedett be a múltkor is? Én?

— Hogy akarsz részegen olyan helyen dolgozni?

— Maga tán még sohasem volt disznótoron! Ott inni kell, nem vitatkozni munka helyett, aztán feltartani a másikat is. Most is mulasztok, vagy ez nem baj, mert maguk itt cirkuszolni akarnak?

— Idefigyelj! Volt itt már disznótoron más is. Azért még senki sem mulasztott igazolatlanul!

— **HÁT AZTÁN!** Lekéstem a buszt és kész! A maguk orvosa nem adott igazolást, pedig mondtam neki, hogy hasmenésem van! Ezért igazolatlan a mulasztásom. Én akartam igazolni!

Megáll az ember lélegzete. *Mintha kiveszett volna ennek az embernek a józan esze!*

— S hogy gondolod, hogy édesanyád eltartson? Miből, ha nem adsz haza egy fillért se?

— Keres ő is a szövetkezetében! Mire költi? Mi kell már egy ilyen öregasszonynak?

— S azt hiszed, hogy azért kell neki dolgozni, hogy téged, aki ezernégyszáz forintot iszol el havonta, legyen kinek eltartani?

— Na és? Kire tartozik ez kettőnkön kívül? Ez a mi magánügyünk. Egyébként is megszoktam, hogy szórakozzak néha. Kell a bál is, a kikapcsolódás is. Vagy a munkásembert ez sem illeti meg?

Órája tart már a tárgyalás, semmi eredmény. A Fiú hallani sem akar arról, hogy az anyjának adjon valamit. Se kosztért, se lakásért, se mosásért, semmiért. Végül, amikor *arról kezdenek tárgyalni, hogy kitiltják minden szórakozóhelyről,* s ha ez sem használ, bíróság kezébe adják, megszeppen. Már nem cseng olyan biztosan az ágálása:

— Akkor majd más faluba járok, ott is lehet szórakozni!

A válasz meglepi. Megnyugtatják, hogy a különböző társadalmi szervek az egész környéket átfésülik érte, ha akár egyetlen esetben is meg meri szegni a mostani határozatot, s aztán *a törvény előtti felelősségrevonástól nem fog megmenekülni.* Attól meg, hogy a gyárból is kitiltják s mindenüvé megírják, ahova csak véleményt kérnek róla, hogy miért, elmegy az ugrándozó jókedve. Egyezkedik már, hogy jó, ad ő hétszáz forintot havonta, de csak úgy, ha abból ruházza öt az anyja.

A „bíróság" hajthatatlan. *Levonatják a fizetéséből a havi hétszáz forintot, hat hónap próbaidőre kitiltják minden szórakozóhelyről.* Ha használ — jó. Szó sem esik többet róla. Ha végleg megjavul. Ha nem — *lássa a következményeket.*

A JEGYZŐKÖNYVET alá kell írni. Kell! Követeli az egész közösség. Nagyon elgondolkodik a Fiú a társadalom ilyen erején, nem mer szembeszegülni. Igér, fogadkozik. Jó, a maguk segítségével... megpróbálom... talán enyiünknek sikerül.

S amikor mennek kifelé, amikor az édesanyját előre engedi, a szemét törölgető apró kis asszonyka így rebeg köszönetet a fiának, ki tudja, mióta nem tapasztalt udvariasságáért:

— *Menj csak te előre, kisfiam... talán még eléred a buszt...*

Vágvölgyi László

„Mellékesen" 400 munkaegység

A téli munkákat végzik a szentkirályszabadjai Béke Termelőszövetkezetben. A fogatosok trágyát hordanak. Az új évben jobb a munkalendület, a tagok rájöttek, hogy ha rendszeresen dolgoznak, több kerül munkaegységre is. Nem mintha tavaly nem lettek volna jól dolgozó termelőszövetkezeti tagok. A fogatosok kifogástalan munkát végeztek. *Prépost Gábor külön dicséretet érdemel. Ő egyébként gyári munkás, de amikor hazajön a gyárból, megy a termelőszövetkezetnek segíteni. Tavaly 400 munkaegységet teljesített, majdnem többet, mint aki beiratkozott termelőszövetkezeti tag.*

Most a zárszámadásra készül a termelőszövetkezet. Az eredmény elég jónak mutatkozik. A tagok munkalendülete is jó.

KISS KÁLMÁN

— AZ ÖSSZEFOGÁS Termelőszövetkezetben, Bakonypéterden, 45 forintot ért egy munkaegység, amiből 26 forintot készpénzben, 19 forintot terményben fizettek ki.

A magyar kombájnok a legjobbak

A Magyar Agrártudományi Egyesület Gépesítési Társasága és a Gépipari Tudományos Egyesület rendezésében kétnapos országos mezőgazdasági gépesítési tanácskozás kezdődött kedden a Technika Házában.

A tanácskozás első előadója Legány Miklós, a Földművelésügyi Minisztérium osztályvezetője a gépesítés fejlődését ismertette. Kiemelte, hogy a magyar gazdaságban jelenleg több mint *negyvenezer traktor és sokezer különféle munkagép szolgálja a termésátlagok fokozását.* Jelenleg 130 hektár területre jut egy traktor, ami — figyelembe véve, hogy a nagyüzemi igényeknek megfelelően nálunk sok a közepes és a nehéz traktor is — *figyelemre méltó eredmény, de természetesen nem jelenti azt, hogy csupán a rendelkezésre álló gépekkel optimális időben el lehet végezni az időszerű feladatokat.*

Közölte, hogy a növénytermesztésben legjobban felhasználható öt traktortípuson kívül a *szőlészeti munkához is kialakítottak már két traktorfajtát.* A korszerűbb módszerekre áttérve, egyre nagyobb szerepe lesz a magyar mezőgazdaságban *a mélyművelésnek és a forgómozgású talajművelő eszközöknek.* A Mezőgazdasági Gépkísérleti Intézet megkezdte a kísérleteket a mezőgazdasági gépek munkasebességének fokozására.

Manninger Vilmosnak, a Mezőgép Fejlesztési Intézet szakosztályvezetőjének előadása alapján vitatták meg a tanácskozás résztvevői a gabonakombájnok fejlesztésének lehetőségeit. Örvendetes, hogy a Csehszlovákiában az elmúlt év nyarán megtartott nemzetközi araté-cséplőgép összehasonlító gépkísérleteknél a szántóföldi és laboratóriumi vizsgálatokon, a munka minősége szempontjából *a magyar gépek bizonyultak a legjobbaknak,* ugyanakkor a gépek üzembiztosságát még jelentős mértékben *javítani kell.*

A gépesítési tanácskozás szerdán folytatja munkáját. (MTI)

A KISHÁZBAN

Az ágy szélén ült, két kezét a térdei közé szorította, szájában az elmaradhatatlan pipa. A pipa ugyan már régen kialudt, mert nem szívta. Lábai elgémberedve lógtak a túlságosan magas ágy széléről. A drótfonatú „ablaküvegen" csípős tavaszi szél vágott be, felkapta az ammóniaszagot, meglebbelte, majd magával ragadta úgy, hogy az istállóban egy percre érezni lehetett a friss szalma illatát. Bimbó panaszosat bődült a sarokban, aztán anyáskodva végignyalta a mellette fekvő bocit.

Ő mit sem látott, s hallott a körülötte történtekből, csak ült, mint varjú az őszi barázdában. 1959. márciusát írták, három héttel ezelőtt írta alá a belépési nyilatkozatot.

Amikor 10 évvel ezelőtt Sári — a menye — átszervezte a házat, szó nélkül költözött ki a kisházba. Belátta ő azt, hogy a nagyház kell a fiataloknak. Akkor már két gyerek volt, két tüneményesen szép kislány. Istenem, szegény Örzse miért is nem élhette meg, hogy az unokáiban gyönyörködhessen?

Berendezkedett az új helyén, a lekvárfőző üstök, aszalt szilva és sütőtök társaságában. Télen csak hagyján, akkor jó meleg volt a kisház, mert itt főztek, a kislányok délutánonként itt készítették el házifeladataikat, tanulták a másnapi leckét. De nyáron! Anyám ne sirass, nyáron kínszenvedés volt. Az alacsony gerendás helyiségben úgy megrekedt a meleg, hogy csak úgy ontották magukból még a falak is. A tejesfazekakra, ételmaradékokra meg annyi légy gyűlt össze, hogy az öt-hat légyfogó, ami naphosszat a gerendán lógott, csak egy részét tudta összefogdosni a beste jószágainak.

No, de hát szólhat-e valamit a maga fajta öregember? Örüljön, ha vénségére meghúzhatja magát egy meleg kuckóban. enni-, innivalója, ruhája van. Azt pedig még az irigyek sem mondhatják, hogy Sári nem gondoskodott róla. Még azután is, hogy immár 8 esztendeje kiújult a sérve, és emiatt jóformán semmi hasznát nem vették a gazdaságban. Tudta ő jól azt, hogy miért van ez a nagy gondoskodás. Mindennek az a 18 hold föld az oka, ami az ő nevén áll a telekkönyvben és azon is fog állni, isten úgy segélje, míg szentmihálylovával nem jönnek érte.

Amikor az agitálók jártak a faluban, se éjjele, se nappala nem volt. Még álmában is azt hallotta: „Jól van, odaadhatja a földjét, de azt is megmondja ám, hogy gondoskodjanak magáról." „Én nem bánom, miattam belépheť, de, hogy a községi istállóban végzi, azt előre látom." „Miért tartjuk, nem mondaná meg? A földet egy szóra másnak adja, mi meg tán gondoskodjunk ételről, ruháról?" Zúgott a feje mint a méhkas, ha tavasz elején a csintalan gyereksereg felbolygatja.

Gyuri, a fia, meg csak hümmögött. „A föld idesapámé, azt csinál vele, amit akar", mondogatta. Végtére is aláírta a nyilatkozatot. Ma reggel aztán Sári ágyastól együtt kiköltöztette ide az istálló sarkába, ahonnan az este vezették el az állatokat, egy tehenet, meg két üszőt, miután valami bizottság felértékelte. „A kisház — jelentette be Sári — kell maguknak is a gyerekekkel. Ki ér majd rá a téeszcsé mellett még takarítani is, ha azt akarja, hogy kenyeret keressen a gyereke szájába? Majd itt a kisházban meghúzzuk magunkat, maga meg igazán elfér, van most ott akkora hely, hogy akár polkát is járhat." Egy szóval sem mondta, hogy az istálló, hanem, hogy „ott".

— Éjnye, a ponciusát, hát nem szelel? Vette ki szájából a pipát. Hát hogyan szelelne, mikor nem is ég, morogta és csak a csizmáját húzta le, úgy dült végig az ágyon.

— Nagypapa, nagypapa, magát keresi a postás, kiabált Jutka, a kisebbik unoka, és ő fáradtan csoszogott ki a körtefa alá. Az utóbbi hónapokban csak akkor jött ki „onnan", ha enni szólították, vagy nagyon vagyott már egy kis napfényre. A postás egy fehér lapot, meg kétszázhatvan forintot adott át neki, és közölte, hogy minden hónapban hozza ennyit, mert, hogy ez jár. Hetven esztendő után mindenki megkapja, az asszonyok meg már öt évvel hamarabb. A faluban, úgy mondta, 83 helyre visz mától kezdve ilyen járadékot. Este a pénzt a csekkel együtt odaadta Sárinak, aki szó nélkül tette el.

Lassan hozzászokott az „új rendhez". Ha szólították, bement enni a kisházba, ha kérték, kicserélte ingét, kapcáját, és ment vissza az istállóba. Igaz, Icu és Jutka gyakran mondogatták ilyenkor, hogy nagypapa hová siet, nagypapa miért nem marad itt még egy kicsit. De ő csak ment, szájában az elmaradhatatlan pipával. A nagyházban azóta nem volt. Azt sem tudta, hogy Gyuri fiából brigadéros lett az állattenyésztésben, a földjáradékról meg éppenséggel egy szót sem hallott, amióta az agitálók elmentek. Amolyan vén bolond lett belőle, akit a csintalan gyereksereg zöld dióval dobál meg nyár elején a kertek alján, ha a kislibákat az akácosba hajtja a gyepre.

A következő télen — úgy látszik — nem volt annyi munka, Gyuri gyakrabban elbeszélgetett vele etetés-itatás közben. Ahogyan a szavából kivette, tekintélyes ember volt ott a csoportban, hallgattak rá. Terveket emlegetett, meg olyasmit, hogy a második évben már mindenki számára biztosítani tudják a munkája utáni becsületes megélhetést. Aki megcsinálja a 300 munkaegységet, az tekintélyes hasznot vághat zsebre — így mondta, hasznot. Harmincöt forintot ér egy munkaegység, prémium van, aztán ott van a háztáji gazdaság, földjáradék.

— Aztán teneked hány egységed van egy esztendőben — kérdezte meg egyszer a Gyuri.

— Ebben az esztendőben meg lesz úgy 700 körül, no meg a Sárinak, neki sem lesz sokkal kevesebb a 200-nál. Egyszóval nem halunk éhen — mondta, és mint a gyerek, akit csinytevésen kaptak, hirtelen elhallgatott.

Egyik tavaszi estén fejés közben azt mondta Sári: holnap kelnek a kiscsibék, öt tyúkaljával, meg irattam a földművesszövetkezetben is 80 darabot, azokért is menni kell. Amíg apró a jószág, vigyázhatna rájuk itt, az udvarban, hogy ne menjenek kárba.

— A dógom miatt megtehetem — mondta, és a következő napokban csakugyan felcsapott csirkepásztornak. Ősz elején, a meszeléskor, átrendezték a kisházat. A felesleges limlom, a lekvárfőző üst és egyebek felkerültek a padlásra, a fészerbe. A kisházban a falitűzhely mellett asztal maradt néhány székkel és egy ágy. Ugyanaz a régi divatú, magaslábú, amelyiken másfél évvel ezelőtt az istálló sarkában ült.

Január végén egy este Gyuri és Sári későn jöttek haza, valamiféle gyűlésen voltak. Amikor megérkeztek — egy borítékot tettek az asztalra. A borítékon nagy kövér betűkkel ez állt: földjáradék 1960. évre, 2900 forint.

— Ez a papáé — szóltak.

A régi divatú falióra a tizenegyest is elverte már, a sparheltben hamuvá hamvadt a parázs. Ő még mindig térdei közé szorított kezekkel ült az ágy szélén, fogai közt a kialudt pipával. Nem értette, sehogysem értette, hogy mi történik körülötte ebben a világban...

(Szanati Ani)